

Mallin pohjana käytetty Tampereen Pyrinnön suunnistusjaoston pelisääntöjä vuodelta 2020, muokkaus SSL:n nuorisopäällikkö Timo Saarinen.

Turvallinen urheilu Pelisäännöt

Näiden pelisääntöjen tavoitteena on tukea turvallisen urheilun toimintatapoja seuran toiminnassa. Turvallinen urheilu on noussut valtakunnallisesti puheenaiheeksi ja haluamme luoda käytännönläheiset toimintatavat myös suunnistusjaostollemme.

Mitä on turvallinen urheilu?

Turvallisessa urheiluharrastuksessa ei ole epäasiallista käytöstä, kuten esimerkiksi kiusaamista, syrjintää tai seksuaalista häirintää.

Jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi kunnioittavasti. Harrastajia ei saa vähätellä, haukkua, uhkailla tai nöyryyttää missään tilanteessa. Jokaisella on oikeus tulla tasapuolisesti huomioduksi.

Jokaisella on oikeus koskemattomuuteen ja turvalliseen oloon harrastuksessaan. Valmentajalla ja ohjaajalla on valtasuhde suhteessa ohjattavaan. Valmennettavilla ja ohjattavilla on oikeus kertoa, mikäli jokin toimintatapa tuntuu epämiellyttävälle.

Harrastajilla on oikeus päihteettömään harrastukseen: Valmentajat, ohjaajat ja huoltajat eivät toimi päihtyneinä leireillä, harjoituksissa tai kisareissuilla.

Valokuvaaminen ja videointi

Kuvaaminen kilpailuissa, kuten maaliintulo, palkintojenjako ym. suoritukseen liittyvissä tilanteissa kuuluu urheiluseuratoimintaan. Leireillä ja harjoituksissa kysytään lupa kuvaamiseen. Kun julkaistaan muu kuin palkintojenjakokuva, maaliintulokuva tms. seuralehdessä tai nettisivuilla yhdistäen nimi ja kuva, kysytään kohteelta lupa ja alaikäisen ollessa kyseessä kohteen vanhemmalta lupa.

Videointiin kysytään aina lupa. Luvan kysymisen yhteydessä kerrotaan kohteelle videon käyttötarkoitus ja tallentamispaikka sekä miten pitkään videota säilytetään.

Harrastajille, urheilijoille ja heidän perheilleen

Urheiluharrastus tukee elämäniloa ja turvallista kasvua. Jokaisella on oikeus harrastaa turvallisessa ympäristössä.

Urheilijat ja harrastajat käyttäytyvät hyvin ja kunnioittavat toisiaan, antaen muille harjoitusrauhan ja kannustaen toisiaan, myös toisten seurojen edustajia. Urheilijat ja harrastajat kuuntelevat valmentajia ja ohjaajia ja toimivat saatujen ohjeiden mukaisesti.

Harrastajilla ja urheilijoilla on oikeus nostaa esiin asioita ja tilanteita, jotka he kokevat epämiellyttäväksi. Epämiellyttävistä tilanteista voi kertoa

- omalle vanhemmalle, joka vie asiaa eteenpäin seuran toimijoille,
- oman ryhmän valmentajalle, ohjaajalle, joukkueenjohtajalle tai luottamushenkilölle,
- suunnistajanpolun joryn puheenjohtajalle.

Em. tahot tuovat esiin nostetut asiat puheenjohtajan tietoon, joka jatkaa asian käsittelyä tarkoituksenmukaisella tavalla (ks. toimintamallit alempana).

[Et ole yksin -palvelu](#), josta löytyy tietoa ja jonka kautta voi saada keskustelua.

Tietoa nuorille mm. omien rajojen tunnistamiseen: etoleyksin.fi/nuorille/

Valmentajille ja ohjaajille

Kohtele kaikkia kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti. Pyri ehkäisemään myös harrastajien välistä epäasiallista kohtelua. Lue [Lupa välittää, lupa puuttua -vihkon](#) sivu 9: Ohjeet aikuisille.

Lue valmentajille ja ohjaajille suunnatut [mallisäännöt](#). Sivun 2 ohjeet ohjaavat toiminnan suunnittelua ja käytänteitä. Sovitusti ja harkinnan mukaan niistä on mahdollista poiketa.

Kun havaitset kiusaamista: [Et ole yksin – toimintaohje valmentajille](#)

Lisää toimintaohjeita valmentajille ja ohjaajille kiusaamisen ja seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisyyn sekä niihin puuttumiseen ([ohjeen kohta 4](#). Toimintamallien luominen puuttumiseen)

Toimintaohje, mikäli havaitset asioita, jotka eivät tue turvallista urheilua

Kun todistat kiusaamista tai epäasiallista käytöstä:

- Puutu ja kerro, että tuo ei ole hyväksyttävää. Kuuntele osapuolia. Kerro, miten viet asiaa eteenpäin.

Kun sinulle kerrotaan kiusaamisesta tai epäasiallisesta käytöksestä:

- Ota kertomus vakavasti. Vie asia eteenpäin.

Jos olet epävarma, mikä on epäasiallista käytöstä kuten seksuaalista häirintää, löydät lisätietoa mm. tästä [toimintaohjeesta](#).

Kun näet tai kuulet kiusaamista tai epäasiallista käytöstä, kerro asia eteenpäin:

- oman ryhmän valmentajalle, ohjaajalle, joukkueenjohtajalle tai luottamushenkilölle,
- tai jaoston puheenjohtajalle.

Seuran toimintamallit on kerrottu seuraavalla sivulla.

Toimintamallit puuttumiseen

Nämä pelisäännöt on tehty edistämään turvallista urheilua. Tämä ohje liitetään eri ryhmien toimintaohjeisiin.

Mikäli esiin nousee asioita tai tilanteita, joissa urheilu ei ole koettu turvalliseksi, otetaan asiat käsittelyyn.

- joryn puheenjohtaja päättää, kuka asiaa käsittelee,
- kuullaan asianosaisia,
- asiasta keskustellaan asianosaisten kanssa, tilanteen mukaan joko erikseen tai yhdessä,
- tehdään päätökset jatkotoimista ja informoidaan asianosaisia,
- prosessi ja toimenpiteet kirjataan ja säilytetään erikseen sovittavalla tavalla.

Koko prosessissa huomioidaan läpinäkyvyys, reiluus ja avoimuus. Kaikkia urheilijoita, vanhempia, valmentajia ja seurantoimihenkilöitä kohdellaan tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti.

[Et ole yksin – toimintamallit seuroille](#)

Alla on yleisiä ohjeita liittyen lasten ja nuorten urheiluseuratoimintaan, joita sovelletaan lajimme soveltuvalla tavalla seuramme toiminnassa

Alkuperäislähde on mallisäännöt lasten ja nuorten kanssa työskenteleville ja vapaaehtoisille:

[Mallisäännöt valmentajille](#)

Valmentaja ei...

- ...flirttaile alaikäisen urheilijan kanssa, vaikka urheilija flirttailisi aikuisen kanssa.
- ...pyri jatkuvaan kanssakäymiseen urheilijan kanssa harrastuksen ulkopuolella.

Valmentaja pyrkii välttämään näitä tilanteita ja käyttää harkintaa, kun on kyse seuraavista asioista:

- ...Kyyti vain yksittäiselle harrastajalle esim. yhteislähtöpaikalta.
- ...Kahdenkeskinen palaveri leireillä muutoin kuin yhteisissä tiloissa.
- ...Peseytyminen tai pukeutuminen urheilijoiden kanssa samassa tilassa samaan aikaan. Mikäli urheilija pukeutuu julkisella paikalla, annetaan hänelle pukeutumisrauha (esim. kääntymällä selin).
- ...Nukkuminen yksin samassa tilassa lasten ja nuorten kanssa. Nukkumistilojen valvojana on vähintään kaksi aikuista. Poikkeuksia ovat hyttiyöpymiset sekä esim. Leimaus-leirin hotellimajoitus.
- ...Kysyminen urheilijan yksityiselämästä asioita, jotka eivät liity urheiluun tai voivat olla urheilijalle kiusallisia. Tavoite on, että keskustelu koskee vain urheiluun liittyvää asiaa.

Valmentaja välttää näitä tilanteita ja jos tilanteelle on tarve, sopii asiasta alaikäisen vanhemman kanssa:

- ...Kahdenkeskinen harjoitus tai tapaaminen alaikäisen kanssa seuran harjoituskalenterin ulkopuolella.
- ...Yksittäisen urheilijan kutsuminen omaan kotiin.
- ...Rahan tai lahjan antaminen urheilijalle.

Mitä kaikkea voi silti tehdä?

- Lohduttaa ja halata, jos urheilija sitä kaipaa. Nauraa ja käyttää huumoria.
- Juhlia voittoa, antaa ylävitosia ja taputtaa olalle.
- Avustaa ja ohjata.
- Olla yksi luotettava aikuinen lisää urheilijan elämässä.
- Vaatia urheilijoita kunnioittamaan sääntöjä.
- Luoda luottamuksellinen valmennussuhde urheilijaan.

Lisää luettavaa

Olympiakomitea: [Lupa välittää, lupa puuttua, seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä urheilussa](#)